

כשכל זה ייגמר, לתקשורת המיינסטרים יהיה הרבה מה להסביר

התראות במייל 📧

מיכאל ספרד

20 במאי 2024

במערכת החדשות של אחד מערוצי הטלוויזיה הישראליים עובדים בימים אלה על תחקיר עיתונאי רחב היקף, הבוחן את מדיניות האש של צה"ל במלחמת "חרבות ברזל". התחקיר מבקש להבין כיצד קרה שכל כך הרבה אזרחים עזתים, בהם עשרות אלפי ילדים ונשים, נהרגו בהפגזות חיל האוויר והארטילריה הישראלית. צוות התחקיר עובד באינטנסיביות מחשש שבערוץ המתחרה יקדימו אותם עם תחקיר דומה: חשיפת הדיונים במטכ"ל ובקבינט המלחמה שבהם אושר לפגוע בתשתיות אזרחיות — בתי חולים, מפעלי מזון, מתקני כינוך ואקדמיה ובנייני ממשל — דיונים שבהם הוחלט להפוך את עזה לערימת פסולת בניין. סביר מאוד שהתחקירים האלה יפורסמו בימים הקרובים ויגרמו לרעידת אדמה בישראל.

טוב, לא באמת. לא תחקירים, לא רעידת אדמה ולא נעליים. זוהי הזיית טרום-קיי שהזיתי. הטיפול ה"עיתונאי" המקסימלי בהפגזות על עזה שאפשר לצפות לו ממערכות החדשות של עיתונות המיינסטרים הישראלית, הוא סיפורו של קצין תותחנים ש-7 באוקטובר תפס אותו בסקי עם חברים מהסטארט-אפ בחו"ל, והוא עזב הכל, חצה את האלפים ברגל, תפס טרמפים לחוף עם ניאון-נאצים שלא ידעו שהוא יהודי, ומשם צלח את הים התיכון בשחייה כדי להתייצב, בלי לומר אפילו שלום למשפחתו, בבסיס המילואים שבו הוא משרת — והיום הוא מפגיז את העזתים. דמעות הצופים שמורות לאחרי הפרסומות, אז נראה את האיחוד המרגש של הקצין עם בתו בת השלוש שהגיעה לבקרו בבסיס.

כשהסכסוך הישראלי-פלסטיני יגיע לסיומו, ויוקמו ועדות אמת ופיוס, אניש מועמדות לשמש כקטגור של הוועדה שתבחן את אחריות התקשורת הישראלית

לפשעי הכיבוש, האפרטהייד והמלחמות הישראליות בעזה (אין תובע בוועדות אמת ופיוס, אבל אני רוצה לסטות לרגע מהמודל הדרום אפריקאי).

בעיני רוחי חברי הוועדה יזמנו, לבקשתי, את העורכים ואת מגישי ומגישות החדשות ותוכניות האקטואליה, ואת הכתבים והפרשנים הצבאיים, כדי שייטנו הסברים לכמה מהמאפיינים של הכיסוי התקשורתי של הכיבוש בכלל, והמלחמה בעזה בפרט. שיסבירו, למשל, איך האתוס והאתיקה המקצועית שלהם מסתדרים עם ההחלטה הבזויה שלא להביא לציבור הישראלי תיעוד של המתרחש בעזה. לא רק תמונות של הסבל העזתי מונעים מאתנו, גם ראיונות עם תושבי הרצועה אין. שבעה חודשים שישראל עוקרת, מפגיזה, מרעיבה, הורגת, מרסקת ומצופפת כשני מיליון בני אדם, ובערוצים הישראלים כלום. ממש כלום. הם החליטו בעבור הציבור שהוא לא צריך לראות ולשמוע מה אנחנו מעוללים לעזתים. אחר כך הישראלים המומים ממה שאומרים עלינו בבירות מערביות, שם העיתונות עדיין מאמינה שתפקידה לחשוף, לא להסתיר.

בנוסף, אדרוש שיסבירו למה הודרו לחלוטין מהאולפנים עמדות המתנגדות למלחמה, לא רק לאסטרטגיה הצבאית שלה, אלא להחרבת הרצועה כפתרון ומענה לפשעי 7 באוקטובר. איך זה שהאולפנים התמסרו לגנרלים בדימוס, לדובר צה"ל ולמסיתים למיניהם לביצוע פשעי מלחמה, ואין בשידוריהם שום ביטוי לביקורת על מוסריות הלחימה. אטיח בהם שחנופה לקונסנזוס, לאומנות יוקדת וסתם קיטש היו לעקרונות שעיצבו את שידוריהם.

ועוד משהו שדורש הסבר: סיקור הֶסֶר המדהים של פשעי המתנחלים בגדה המערבית. כל סטודנט ישראלי שהרגיש שהסתכלו עליו לא יפה בקמפוס הזר שבו הוא לומד יכול לקבל ריאיון מפנק, אבל 18 קהילות פלסטיניות, שנעקרו בחצי השנה האחרונה מאדמתן בשל אלימות קיצונית של כנופיות מחבלים יהודים, מקבלות אפס דקות שידור. אלימות המתנחלים, הנהנית מחסות ומחסינות מטעם הצבא ולכן היא למעשה אלימות מדינה, מצויה בשיא של כל הזמנים, והאומץ העיתונאי של מערכת החדשות הכי נצפית מושקע בהתקפה פופוליסטית על אקדמאית פלסטינית שנעצרה בעילות שהסובייטים היו מתביישים בהן.

עוד הייתי שואל את העורכים איך זה שכאשר הגר שייף חשפה ב"הארץ" לפני יותר מחודשיים ש"27 עזתים מתו במתקני מעצר צבאיים בישראל מאז תחילת המלחמה" (7.3), אף לא אחד מהם לא נתן במה לידיעה המחרידה הזאת, ולא טרח לשלוח כתבים שישאלו את הצבא והממשלה שאלות קשות על הנסיבות שהובילו לכך שעזתים צונחים כמו זבובים חסרי רוח חיים במתקני המעצר שלנו. שלא לדבר על תחקיר עיתונאי שיבדוק מה קורה במקום שהולך ומתברר כמרתף

עינויים ישראלים. אה, זה נושא ששמור ל־CNN. כנראה, רק הכתבים שלו מכירים את הדרך ל"שדה תימן".

התקשורת התמסרה לגנרלים בדימוס ולמסיתים לביצוע פשעי מלחמה, בלא לתת שום ביטוי לביקורת על מוסריות הלחימה

וכמובן, הייתי מנסה להבין מקברניטי תקשורת המיינסטרים מה עבר להם בראש כשבמקום להילחם כאריות על חופש הביטוי, שהוא הקרקע שעליה הם עצמם עומדים, ולהוקיע את סגירת אל־ג'זירה, כוכביהם ניהלו מערכה למען השתקת התחנה בשל ההטיה בדיווחיה (הטיה שהיא אמנם הפוכה, אך לגמרי סימטרית להטיה של שידוריהם שלהם). קחו לדוגמה את ערוץ 12 שטלנט, דני קושמרו, שאל כמה פעמים "איך זה שהערוץ הזה עדיין משדר מישראל?" או את עודד בן־עמי ועמית סגל, שפירשנו ביום שבו יצא הצו לסגירת הערוץ וקבעו שישראל היא פראיירית לעומת מדינות ערביות שחסמו את שידוריו מזמן. הייתי שואל כמה חוסר מודעות יכול להיות להם, למעודדי סגירת אל־ג'זירה, המשדרים בערוץ שהביביסטים מכנים "אל־ג'זירה 12"?

"אף שחלקים בתקשורת התנגדו לממשלה", נאמר בדו"ח המסכם של ועדת האמת והפיוס הדרום אפריקאית על אחריות התקשורת שם לפשעי האפרטהייד, "התפישות החברתיות והפוליטיות שנוצרו על ידי האפרטהייד נתמכו על ידיה. התקשורת ניתחה את [המציאות ואת] החברה מתוככי התפישה המערכתית, ולא סיפקה נקודות מבט ושיח אלטרנטיביים וחיצוניים לה". אנחנו במקום אחר ובזמן אחר, אבל הניסוח הזה הוא זיקוק מדויק גם של אחריות התקשורת הישראלית לפשעי הכיבוש הישראלי. בואו נתרגם את הקטע הזה לישראלית:

"אף שחלקים בתקשורת התנגדו לממשלה ולעומד בראשה, התפישות החברתיות והפוליטיות שנוצרו על ידי הכיבוש הישראלי ופרויקט ההתנחלות האינטנסיבי שלו, ובראשן מחיקת הקו הירוק; התיוג של כל ביקורת על מהלכי ישראל כאנטישמיות; הקביעה שצה"ל צבא מוסרי ואף 'הכי מוסרי בעולם', ובמידה רבה מאוד גם תפישת העליונות היהודית ודלות ערכם של פלסטינים כבני אדם, נתמכו על ידיה. התקשורת הישראלית ניתחה את המציאות ואת החברה מתוככי התפישה האתנוקרטית היהודית, ולא סיפקה נקודות מבט ושיח אלטרנטיביים וחיצוניים לה".

שוכנעתם שלתקשורת יש הרבה מה להסביר? חכו שנדבר על מערכת המשפט.

הצג עוד

מערכת | הנהלה | מדיניות פרטיות | תנאי שימוש | צרו קשר | רכשו מינוי | ביטול מינוי דיגיטלי | שאלות ותשובות | פרסמו אצלנו

חדשות, ידיעות מהארץ והעולם - הידיעות והחדשות בעיתון הארץ. סקופים, מאמרים, פרשנויות ותחקירי עומק באתר האיכותי בישראל © כל הזכויות שמורות להוצאת עיתון הארץ בע"מ